

LBRIS

We know
books

CONSTANTIN VIRGIL
GHEORGHIU

Ochiul american

Traducere din limba franceză
Gheorghiță Ciocoi

editura
Σοφία

București

Cuprins

I. O crimă semnalată prin satelit	7
II. Portul părăsit de mare.	25
III. Cei goi sub privire americană	37
IV. Incredibila poveste a vaporului-spion „Mythos”	49
V. Jandarmii nu sunt păsări	65
VI. „Ochiul Deltei”	79
VII. Minutele crimei	89
VIII. Secretele vaporului-spion.	101
IX. Corectorii „operelor complete” ale lui Dumnezeu	111
X. Negrul însemnat	121
XI. Adevărații ochi americani...	145
XII. Final și trofee.	167

I

O crimă semnalată prin satelit

„Mesaj urgent. *Via* satelitul New York, 30 septembrie. Ora: 0 și 30 de minute. Destinatar: căpitan Taxid, comandantul portului Rodon, latitudine și longitudine WR”. Textul mesajului: „Femeia numită Akantha, în vârstă de șaptesprezece ani, domiciliată în Insula Veticilor, în Deltă, districtul Rodon, a fost de curând asasinată. Arma crimei: otrava. Ora crimei: 4 (ora Greenwich). Solicităm autopsie și anchetă. Semnat: doctor Felix Smith”.

– De unde ai asta?, strigă căpitanul Taxid.

Sare din pat. Își scoate cămașa de noapte și se îmbracă. Aruncă o privire spre ceas: ora 2 și 20 de minute după miezul nopții. Căpitanul nu e sigur că s-a dezmeticit. Crede că visează. Sergentul Gringa, care tocmai i-a adus mesajul, e în picioare. În mijlocul încăperii. Se retrage înspre ușă pentru a-i face loc căpitanului ce-și caută hainele împrăștiate peste tot. E o încăpere îngustă. Căpitanul se îmbracă în grabă. Cu gesturi automate, fără să lase din mână hârtia albastră, pe care tocmai a primit-o. Nu dă de șosete. Sergentul se apleacă și i le scoate de sub pat.

– Cine ți-a dat asta, sergent?, întreabă căpitanul.

Se încheie la haină.

– Doi militari americani. Doi mateloți de pe Mythos.

– Când și cum ți-au dat-o?

– Chiar acum zece minute, nu mai mult. Am sărit pe motocicletă și am venit în goana mare. Asta e tot, domnule căpitan!

Motocicleta e sub fereastră, în mijlocul străzii. Cu motorul pornit. Face zgomot. Camera căpitanului se află la parter. În Rodon nu există case cu etaj. Ușa și ferestrele dau direct în strada principală. Prin deschizăturile obloanelor de lemn se vede strada îngustă, fără trotuare, nepavată, plină de praf, luminată de farul motocicletei.

– De unde știi că cei care ți-au adus acest mesaj sunt marinari americani? Echipajul de pe Mythos nu are dreptul să coboare pe uscat. Niciodată. Sunt consemnați la bord.

– Ei mi-au spus, domnule căpitan. Și am verificat chiar eu.

– Ai verificat?

– Da, domnule căpitan.

– Cum?

– Pe barca lor pneumatică era scris cu litere de-o șchioapă, în albastru fosforescent: „U.S.A. Navy Mythos”. Am văzut și am citit cu ochii mei. Oamenii purtau aceeași inscripție pe haine.

– Povestește-mi totul în detaliu!

– V-am spus tot, domnule căpitan.

– Ia-o de la început. Cum s-au petrecut lucrurile?

– Eram de gardă, domnule căpitan. Tocmai mă uitam la ceas. Era ora două. Fix. În timp ce-mi priveam ceasul, am auzit un zgomot de motor pe mare, foarte aproape de mine. Un zgomot puternic. M-am repezit la fereastra larg deschisă. M-am aplecat în afară și am văzut marea. Am văzut barca pneumatică, gri-alburie, cu doi oameni la bord. Se îndrepta în goana mare, ca o săgeată, spre port, venind dinspre larg.

– Barca era luminată, sergent?

– Nu, domnule căpitan. Nu era luminată. Dar se vedea clar. Era lună plină: „Noapte luminată ca ziua.” Partea care ieșea din apă era albă. Deasupra stătea scris: „U.S.A. Navy Mythos”. Ușor de citit.

– Ți-a fost teamă?

– Da, domnule căpitan. Mi-a fost foarte teamă. Eram convins că e vorba de o debarcare inamică. De un atac prin surprindere. Mi-am căutat revolverul și casca. Eram gata de luptă. N-am avut timp să dau alarma. Barca era deja în port. Marinarii au tras-o la mal. Totul a avut loc foarte repede. I-am văzut abandonând barca pe plajă și îndreptându-se în goana mare către mine. Nu-i voi uita niciodată, domnule căpitan! Niciodată! Erau îmbrăcați cu haine militare lungi, impermeabile. De culoare roșu-gălbui. Fosforescente. Ai fi spus că sunt două flăcări de pucioasă. Două flăcări ale infernului. Înaintau spre mine ca un foc mistuitor. M-am ascuns în spatele ferestrei, în genunchi, în poziție de tragere. Gata să mă apăr cu orice preț. Până la capăt. Să nu-i las să intre în comandament. Dar, întorcând capul, i-am văzut în spatele meu. Le simțeam

respirația în ceafă. Intraseră pe ușa deschisă cu viteza luminii, fără să facă vreun zgomot. Efectul surprizei era în favoarea lor. Pe deplin. Am înțeles că erau învingători. Eram la mâna lor. Înfrânt. Orice rezistență ar fi fost zadarnică. Mă pregăteam să-mi arunc revolverul și să ridic brațele. Iertați-mă, domnule căpitan! Totul s-a petrecut atât de iute, încât eram paralizat. Nu mi-am pierdut sângele rece, dar eram greoi, indecis. Parcă dormeam. Îmi era cu neputință să acționez, să iau o hotărâre. Surpriza și teama m-au scos din luptă. Americanii, dimpotrivă. Erau în alertă. Rapizi. Mobili. Ca niște diavoli. Unul dintre ei mi-a spus:

„– Salut, viteazule sergent telegrafist Gringa!”

Mi-au spus pe nume, domnule căpitan. Știau cine sunt. Mi-au întins mâna. Unul după altul. Mi-au strâns-o cu putere, prietenește. Ca vechi camarazi. Cel de-al doilea m-a întrebat:

„– Cum merge, sergent Iachint Gringa?”

– Îți vorbeau în limba noastră?, întreabă căpitanul.

– În limba noastră, domnule căpitan.

– Și spui că știau cum te cheamă? Știau că îți spune Iachint, că ești telegrafist și sergent?

– Știau tot, domnule căpitan. Tot.

– Incredibil! Absolut incredibil! Dacă o să povestim asta, o să ni se spună că am delirat, că suntem nebuni. Că avem halucinații.

– Incredibil, da, dar adevărat, domnule căpitan. Nimeni nu se poate îndoii. Avem probe materiale. Mesajul prin satelit. Nu este o probă?

– Ce ți-au spus când ți-au dat mesajul?

– Nimic. Mi l-au dat în cel mai firesc mod. Exact cum poștașul ar da cuiva o scrisoare. Ezitam să-l iau. Am întrebat: „Ce este asta?”

„– Un mesaj pentru comandantul tău, pentru căpitanul Taxid. Poți să-l citești sergent. Nu este secret. Tocmai a venit prin satelit.”

– L-am citit.

„– Vezi, sergent Gringa, acest mesaj a fost trimis de la New York cu mai puțin de un sfert de oră în urmă, și acum e în mâna ta: „Căpitanul trebuie să meargă să afle cine a ucis-o pe Akantha cât mai repede cu putință. Dacă ai să întârzi, asasinul va scăpa.”

Am vrut să-i întreb pe americani de unde se știa la New York că aici, în apropierea noastră, fusese comisă o crimă. Apoi am vrut să-i întreb de unde se știa în America numele comandantului nostru. De unde știau că mă cheamă Iachint Gringa și că sunt telegrafist. Dar nu mi-au lăsat timp să deschid gura. Nici nu mi-au dat alt prilej să spun ceva. Știau că voiam să le pun întrebări și nu m-au lăsat să vorbesc. Erau răutăcioși, domnule căpitan. Foarte răutăcioși. Nespus de aspri. Niște diavoli. Nu erau marinari. Primul m-a întrebat:

„– Spune, sergent Gringa, frumoasa și vechea ta motocicletă e tot stricată?”

„– Nu, am răspuns. Am reparat-o ieri seară. Dar de unde știți că avem o motocicletă, că motocicleta noastră e veche și că era stricată? De unde știți aceste lucruri?”

În loc de răspuns, unul dintre ei, cel mai tânăr, mi-a spus:

„– Grăbește-te, sergent Gringa! Du mesajul căpitanului tău. Cât mai repede. Cu motocicletă. Spune-i să nu dea telefon jandarmilor Deltei. Linia telefonică e tăiată. Întreaga zonă este izolată. Stâlpii de telegraf au putrezit din nou și au căzut. Spune-i căpitanului Taxid că cea mai bună soluție e să aștepte zorii, să urce în vechiul vostru Ford și să meargă la locul crimei.”

„– De ce să aștepte zorii? Poate porni imediat la drum”, i-am spus.

„– Nu puteți să plecați decât pe lumină”, mi-au răspuns ei.

Râdeau. Am rămas cu gura căscată, domnule căpitan. Acești marinari de pe Mythos nu erau oameni ca noi. Nicidecum! Ci demoni. Știau că avem o mașină veche. Cunoșteau până și marca. Știau totul despre noi. Totul. Cunoșteau, cu siguranță, toate secretele noastre militare. Sunt convins că cunoșteau și viața noastră privată. Suntem, după Psalmist, goi și descoperiți înaintea ochilor lor...

– Viața noastră privată?

– Da, domnule căpitan.

Ofițerul se oprește. Își privește patul. Fix. O parte a cuverturii este dată la o parte. Perna păstrează forma capului. Cealaltă parte din pat e neatinsă. Căpitanul o vede și i se pare de necrezut. Amina, spălătoreasa, era acolo. Și-a petrecut noaptea în această jumătate de pat. Nu avea cum să se facă nevăzută fără să lase urme. Fără să-și dea seama de asta. Și, totuși, nu mai era acolo, în cameră. Nu mai sunt decât patul, chiuveta, un urciore de apă și telefonul. Nimic altceva. Nici mă-

car un dulap. Amina n-a putut să se ascundă undeva. N-a putut decât să zboare precum vrăjitoarele, dispărând prin pereți ori prin tavan. Căpitanul nu crede în vrăjitorie. Totuși, așa stau lucrurile.

– Asta e tot?, întrebă el.

Caută în continuare urmele Aminei.

– E tot, domnule căpitan. Pentru o noapte e destul. Chiar foarte mult! Nu voi uita niciodată această noapte!

– La drum, sergent!

– Mai e ceva. Am uitat să vă spun, domnule căpitan. După plecarea americanilor, am găsit pe biroul dumneavoastră două cartușe de țigări. Le-au lăsat pentru dumneavoastră drept cadou. Iată-le!

– Nu sunt cadou pentru mine, spune căpitanul. Dacă americanii știau totul, absolut totul despre noi, ar fi știut că nu fumez. Nu puteau să-mi ofere țigări. Cadoul este pentru tine. Păstrează țigările americane! Ți-au spus că liniile telefonice sunt tăiate?

– Mi-au spus.

– Mergem să verificăm. Vom vedea dacă e o caecalma ori dacă știu cu adevărat tot ce se petrece la noi, așa cum se laudă.

Căpitanul Taxid ia receptorul din perete și învârte manivela. Sub aparatul așezat pe podea se află o cutie neagră din lemn. E închisă cu lacăt. De aceleași dimensiuni cu aparatul. Pe capac, un cap de mort cu inscripția „Interzis a se deschide”. În cutie se află bateriile. Telefonul merge la Rodon pe baterii și pe rețea. Centrala electrică fiind în pană o zi din două, abonații

la electricitate au cu toții lămpi cu petrol, iar cei opt abonați la telefon au primit baterii încă de la instalare. Le sunt livrate sigilate, pentru a-i împiedica pe copii să le golească lichidul. În fiecare an, doi funcționari vin la Rodon să verifice bateriile. Rămân vreme de două zile. Sunt primiți ca niște personalități. În seara sosirii, se dă un banchet în onoarea lor. Sunt invitați cei opt abonați, autoritățile civile și militare, împreună cu soțiile acestora.

– În zadar să sunați, domnule căpitan!, spune sergentul. E ora două și jumătate.

– Într-adevăr, nu m-am gândit la oră. La Rodon, operatoarea lucrează de la ora opt la prânz și de la ora optsprezece la douăzeci. În restul timpului, nu se poate da telefon.

– Să mergem acolo!, spune căpitanul.

Iese. Sergentul îl urmează. Bolta albastră a cerului e plină de o puderie de stele. În septembrie, sunt cele mai frumoase nopți. Sergentul și căpitanul urcă pe motocicletă. Fără să se uite la stele. Știu acum că pe cer sunt sateliți. Ochi care îi privesc. Urechi care îi ascultă din umbră. Cu neputință să știi care sunt stelele create de Dumnezeu și care sunt cele făcute de Statele Unite. Toate casele de pe strada principală seamănă între ele. Pereții dați cu var, acoperișurile de țiglă roșie, uși și ferestre ce se deschid direct din stradă.

– Umilitor!, spune căpitanul.

– Ce este umilitor, domnule căpitan?

– Condiția noastră de națiune subdezvoltată. Nespun de umilitor. Poți afirma, sergent, că ești contem-

poran cu americanii? Nu, nici măcar nu poți afirma că locuim pe aceeași planetă! Americanii văd de la mii de kilometri depărtare ce se petrece la noi. De la New York e semnalată o crimă săvârșită aici, la cincizeci de kilometri de Rodon. O crimă comisă în urmă cu doar câteva ceasuri. Crima de care noi habar nu aveam și de care nu am fi știut dacă nu ne-ar fi fost semnalată. Ne vorbesc prin sateliți, și noi nu putem comunica nici măcar prin telefonul cu manivelă.

Motocicleta cu ataș înaintează încet pe strada fără pavaj. Cele trei roți se afundă în praful roșiatic-cenușiu ca într-o saltea. Căpitanul își ridică gulerul tunicii pentru a se feri de pulberea roșiatică ce-i intră în gură, în urechi și în ochi. Praful are un gust puternic amar și sărat.

– Oprește la poștă!, ordonă căpitanul. Trezește-o pe domnișoara Alina. Să ne facă legătura cu comandamentul.

Motocicleta se oprește la câteva case mai departe, în fața poștei. Deasupra unei mici uși de lemn se află o placă de ceramică cu inscripția „Poștă, Telegraf, Telefon”. Sergentul bate în geam. Se aprinde lumina înăuntru. Prin ferestrele fără perdele, se vede cum domnișoara Alina coboară din pat. Nespun de înspăimântată. Poartă o cămașă de noapte brodată și o bonetă cu dantelă ca în litografiile de odinioară. Domnișoara Alina este slabă, plăpândă, foarte nervoasă și bătrână.

Căpitanul rămas pe motocicletă cu ataș o privește pe domnișoara Alina cu milă și duioșie. E o bătrână domnișoară ce roșește de îndată ce o privești. La fel

ca fetele de pension de altădată. Vreme de treizeci de ani a fost profesoară la Rodon. Mai înainte fusese învățătoare într-un orășel, în care a stat doar câteva luni. Avea nouăsprezece ani pe atunci și s-a îndrăgostit de fiul unui negustor bogat. Era marea sa dragoste. Alina și iubitul ei nu se întâlneau decât pe stradă și la biserică. Nu-și vorbeau niciodată. Din pudoare. Dar își trimiteau scrisori. O scrisoare a domnișoarei Alina a căzut într-o zi în mâinile unei matroane din oraș. Aceasta a citit-o mamelor tuturor elevilor. Scandalul a fost atât de mare, încât inspectorul a fost nevoit să o mute pe domnișoara Alina în orășelul cel mai îndepărtat al țării. Astfel, a ajuns la Rodon. Când a ieșit la pensie, neștiind încotro să apuce, neavând nici casă, nici familie, i s-a încredințat postul de operatoare telefonică și poștăriță. Va fi cazată gratuit în cămăruța de lângă biroul poștal. Primea un salariu de nimic, care se adăuga minusculei sale pensii. Munca era pe măsura puterilor ei. În afară de cei opt abonați la telefon, ea distribuie corespondența sosită o dată pe săptămână.

„Sărmana bătrână!, își spune căpitanul privind-o pe domnișoara Alina. Și eu sunt la fel ca ea.”

Căpitanul Taxid nu are nici el pe cineva în altă parte. E orfan. La zece ani a aflat că statul acorda burse orfanilor. Tocmai își pierduse mama și ajunsese printre străini. Un venetic și el. A plecat singur la oraș și s-a înscris la concurs pentru o bursă. A ieșit cel dintâi. Locuia la internat. În timpul vacanțelor, rămânea la școală. Nu avea unde să se ducă. Citea mult. După bacalaureat, s-a înscris la Facultatea de Drept, dar lo-

cuia tot la internat, ca pedagog. Îi mai rămăseseră câteva examene pentru a obține licența, însă a fost chemat sub drapel. Cererea sa de amânare a fost respinsă. A părăsit internatul pentru cazarmă. Și-a încheiat serviciul militar ca locotenent. I s-a solicitat să rămână în armată și a acceptat. Se gândea să-și obțină licența fiind, totodată, ofițer. Dar a fost trimis în garnizoane îndepărtate de orașele universitare și a renunțat la studii.

În anul în care își aștepta gradele de comandant, a avut o discuție aprinsă la popota ofițerilor. După miezul nopții, toată lumea era amețită. A doua zi, căpitanul a fost convocat la comisia de disciplină. Era acuzat că și-a palmuit superiorul. Nu-și mai amintea nimic, dar martorii acuzării erau unanimi. Căpitanul Taxid a fost trimis disciplinar la Rodon, în postul de comandant al portului.

Are în subordine patru marinari. Locuiește într-o încăpere insalubră, fără apă și nemobilată. E izolat de toți și de toate. Cel mai grav în exilul de la Rodon e faptul că prin aceeași sentință a fost degradat. Avansarea îi era interzisă. A și se interzice avansarea, în armată, e la fel de cumplit ca munca silnică. E o pe-deapsă împotriva firii umane.

Omul este unica creatură verticală din univers. E o îndoită creatură. A fost creat din pământ și din suflare de viață, din materie și spirit. Partea pământescă a omului este supusă gravitației și atrasă către cele de jos. Cealaltă jumătate, cea cerească, cea care a fost creată de către suflarea lui Dumnezeu, este atrasă că-